

Memoriu de prezentare al SIDU BORSA 2021-2030

I. Denumirea proiectului: Strategia Integrata de Dezvoltare Urbana 2021-2030

II. Titular:

Orasul Borsa

Str. Floare de Colt nr. 1A,

Cod 435200, Borsa,

jud. Maramures

Tel: 0262/342322

Fax: 0262/342864

Web: <http://www.primariaborsamm.ro/>

Primar Timis Ion Sorin

III. Descrierea caracteristicilor fizice ale întregului proiect:

Strategia de dezvoltare durabila a orasului Borsa are ca **obiectiv general** imbunatatirea continua a calitatii vietii prin asimilarea conceptului de smart city care se bazeaza pe sase piloni:

Mobilitate inteligenta

Odata cu aparitia ghidului PMUD orasele pot dezvolta o noua conceptie de mobilitate, prin achizitia de vehicule mai putin poluante, amenajarea parcarilor, realizarea unei centuri de legatura pentru cresterea sigurantei in trafic, sistem informatic de informare in trafic, treceri de pietoni sigure si incurajarea mersului pe bicicleta.

Locuire inteligenta

Accentul se pune pe dezvoltarea infrastructurii verzi si o predominanta a locuirii individuale care sa ofere o suprafata locuabila/locuitor de peste media europeana de 34mp. Pentru cresterea sigurantei cetatenilor se impune dezvoltarea unui sistem de supraveghere video in statiile de transport, trecerile de pieton, pietele publice, intrarile si iesirile din oras etc. Imbunatatirea ofertei culturale presupune modernizarea, dotarea si activarea caselor sau centrelor de cultura, a bibliotecilor, a evenimentelor culturale etc. Un loc central trebuie sa fie preocuparea pentru punerea in valoare a patrimoniului turistic natural si antropic prin cresterea notorietatii orasului.

Economia inteligenta

Mediul economic al orasului este dominat de microintreprinderi, fapt ce denota un grad mare de flexibilitate. Domeniile de activitate sunt adaptate potentialului local constand in valorificarea resurselor locului.

Cetateni inteligenti

Implicarea cetatenilor in luarea deciziilor care vizeaza comunitatea, integrarea comunitatilor, cresterea calitatii invatamantului prin cresterea numarului de absolventi de liceu si scoala profesionala respectiv reducerea abandonului scolar, activarea unor centre de inovare a centrelor de voluntariat si grupuri de initiativa civica sunt dezideratele unei comunitati smart.

Guvernanta inteligenta

Aceasta este asociata unui proces decizional transparent, disponibilitatea unor servicii online usor de accesat si utilizat (e-guvernanta), promovarea parteneriatelor si colaborarilor, precum si promovarea guvernantei participative. Cresterea competentelor digitale ale personalului angajat, solutia Ghiseul.ro pentru plata taxelor si impozitelor, pagini web care sa reflecte activitatea administratiei locale, o pondere crescuta a investitiilor in buget, constituie directiile de urmat.

Mediu inteligent

Ricul de mediu este reprezentat de vulnerabilitatea medie la efectele schimbarilor climatice ,riscul la inundatii,scaderea precipitatiilor.Se impune o crestere a sistemului in reabilitarea termica a cladiriilor si o directionare spre sistemul de colectare selectiva a deseurilor pentru serviciile de salubritate.Ariile protejate naturale trebuie protejate la presiune antropica crescanda dar si valorificare respectand normele de protectie ecologice. SIDU are perioada de implementare pana in 2030.

IV. Descrierea amplasării proiectului:

Orașul Borșa este așezat în partea nord-estică a județului Maramureș, în nordul părții noastre. Situată în acest colț de țară, localitatea Borsa are la nord hotar cu Ucraina, la est cu Suceava, la sud și sud-est, cu județul Bistrița-Nasaud, iar la vest cu comuna Moisei.

Se afla la 147 km de Baia Mare, la 80 km față de Sighetul Marmăției, la 21 km față de Vișeu de Sus, 189 km de Cluj-Napoca, 301 km de Suceava, 342 km de Oradea, 345 km de Brașov, 436 km de Iași, 545 km de Timișoara, 572 km de București și 798 km de Constanța.

În masivul muntos al Borsei își au obarsie râuri cu ape repezi și curate în care și astăzi mai trăiește pastravul; Viseutul care adună apele mai multor afluenți devine râul Viseu; Cîsla, Fântâna, Cercanelul, Repedeș care adună Frasinelul și Valea Tisei, Pietroasa, Sahorca, Izvorul, Valea Hotarului și Sarca.

Întinderea localității de-a lungul șoselei care o străbate de la Valea Hotarului, pe lângă pasajul de cale ferată, până la Gura Tiboului (râul Tibou), măsoară 52 km, fiind una dintre cele mai lungi așezări din țară.

Așezat la poalele munților Rodnei, reprezintă 12% din suprafața județului Maramureș și se întinde pe o distanță de 20 km pe văile Viseului, Pietroasei, Repezii, Tisei, pe Valea Fântânilor, pe Cercanel și Negoiescu, în sesul Poienii, pe Garlea și Suhorca, pe Izvor, pe Valea Hotarului, pe Valea Caselor, pe Valea Poienii, în Bobeica, pe Valea Rea, în Rotundu sau chiar pe Valea Sarca.

Prin așezarea sa ca într-o caldare, Borsa este înconjurată de munți, încă acoperiți cu păduri de rasinoase, iar culmile acestora, cu întinse pasuni alpine. Dintre cei mai înalți amintim: Varful Pietrosu, 2303 m ;Varful Puzdrea-2191 m;Repedeș sau Gardina – 2077 m, Galatiul – 2057 m. Munții din partea estică și nordică au o înălțime de sub 2000 metri, cum ar fi: Toroiaga – 1939 m; Picioarele Gradului – 1807 m și Stana lui Vartic – 1838 m. Înălțimile munților Borsei cuprind întinse pasuni alpine pe care vazează numeroase turme de oi și vaci, nu numai a borsenilor ci mai ales ale crescătorilor de animale din

Semetia varfului Repedeș sau Gradina 2077 m, a varfului Puzdrea 2191 m, a Varfului Galati 2057 m, concurează lantul muntos din partea de nord și NE cunoscut ca Munții Maramureșului.

Varfurile acestor munți trec rar de 1900 m, cel mai înalt fiind varful Toroiaga 1939 m, Poienile Gradului 1807 m și stana lui Vartic cu înălțimea de 1838 m.

Prin așezare și formele de relief atât de variate, cu paraie și râuri, cu peisaje care atât iarna cât și vara încântă privirea, Borsa poate deveni un centru turistic de mare atracție, care ar putea rivaliza cu stațiuni montane din Elveția, Austria, Italia și Franța.

Acest teritoriu, prin forma sa, înconjurat de munți ca zidurile unei cetăți, a construit un loc prielnic așezărilor umane, un bun adăpost natural.

Peisajul salbatic, elvețian, cu locuri minunate și pitorești în plină imparție a pădurilor, conferă stațiunii calități terapeutice de odihnă și recreere atât de necesare turistului bulversat de începutul unui mileniu din era supersonică a tehnicii.

Se construiesc noi hoteluri, alte pensiuni și moteluri în tot cuprinsul localității, începe reamenajarea părții de la Buza Dealului și se reamenajează hotelul Cascada. Este drept că în aceeași perioadă dispar cele două cabane de la Puzdrea (cea turistică și cea a IPEG Maramureș), hotelul Brădet - privatizat, rămâne garanție bancară pentru un credit și nu este utilizat, iar hotelul Stibina este abandonat, având o situație incertă în momentul de față.

Date oficiale menționează existența a 800 de locuri de cazare clasificate la Borșa, numărul real fiind însă cel puțin dublu, ceea ce arată că Borșa a devenit cel mai important centru turistic al județului Maramureș.

Structura administrativă

Odată cu declararea Borșei ca oraș, respectiv 1968, teritoriul administrativ a cuprins următoarele cartiere:

- Gara Borsa
- Centru
- Repedea
- Poiana
- Fântâna
- Baia Borșa

În prezent accesul în zona Borșa se face în special auto, axele principale de aflax turistic fiind DN 18 (Baia Mare-Sighetu Marmației- Viseu de Sus -Moisei - Borsa - Prislop - Sesuri) ce aduce vizitatorii dinspre cele 2 municipii ale județului Maramureș și asigură continuarea traseului pentru vizitarea Bucovinei, DN 19 Oradea - Satu Mare - Negrești Oaș - Sighetu Marmației, care face legătura între Borșa și vama Petea (la granița României cu Ungaria), DN 17 C (Bistrița, Năsăud și Dej), care este utilizat pentru accesul la Borșa de către clujeni și bistrițeni, pe V. Sălăuței. Transportul în comun cu autobuze și microbuze este corespunzător între Borșa și municipiile județului Maramureș, dar absolut insuficient pentru legăturile cu județele învecinate (câte 1-2 curse pe zi spre Vatra Dornei, Suceava, Bistrița, Cluj Napoca, unele doar sezoniere), mai ales dacă ținem seama că în perioada interbelică, atunci când drumul era doar pietruit, existau curse regulate de autobuz între Vatra Dornei și Borșa.

Deasemenea regiunea Borșei este accesibilă printr-o cale ferată linia: Salva – Vișeu de Sus – Sighetu Marmației cu legatură la Borșa.

Calea ferată cu ecartament îngust care asigură accesul pentru exploatarea forestieră în zona Vaser – Novat, a devenit și o cale de acces pentru turiști, garniturile de tren fiind prevăzute cu vagoane pentru călători (vagoane platformă sau vagoane închise).

Pentru turiștii din Europa Centrală și din Vestică, punctele de intrare auto în România sunt Borș și Petea, iar pe calea ferată –Episcopia Bihorului și Valea lui Mihai (toate la granița cu Ungaria). Distanțele pe calea ferată între Borșa și principalele capitale europene sunt următoarele: Budapesta - 591 km, Belgrad -704 km, Viena – 863 km, Sofia - 1115 km, Praga - 1207 km, -Varșovia - 1325 km, Berlin - 1590 km, Roma - 1744 km, Istanbul – 1787 km, Atena -1970 km, Paris –2253 km. Dintre capitalele regionale europene vom menționa doar 2: Milano – 1171 km și München –1333 km.

Legatura aeriana a orasului Borsa este asigurata prin Aeroportul International Baia-Mare aflat la o distanta de 147 km si Aeroportul International Cluj-Napoca aflat la o distanta de 180 km.

Rangul localitatii

Orasul Borsa face parte din categoria celor 172 localitati urbane de rangul III din Romania, avand populatia sub 30.000 de locuitori. Borsa este unul din cele 11 orase din judetul Maramures si unul din cele 3 orase din Maramuresul Istorice si al doilea ca marime. Ocupa locul 3 din judet, dupa cele doua municipii, fiind cea mai mare localitate urbana cu statut de oras.

Elemente și nivel de dotare a localitatii Borsa		
Populație	- între 5.000 și 30.000 de locuitori - zona de influență între 5 și 40.000 de locuitori	2
Raza de deservire	- circa 10-20 km	2
Accesibilitate	- acces direct la cale ferată, drum național, drum județean și acces facil la centrul de rang superior și cu localitățile din zona sa de influență	2

Funcțiuni economice	- capacități de producție din sectorul secundar, terțiar și primar	2
Nivel de dotare / echipare:		
- instituții de decizie politică, juridică și economică de importanță județeană	- sedii ale administrației publice locale, judecătoreie, parchet, notariat, tribunal, sedii ale unor organizații neguvernamentale etc.;	2
- dotări/echipamente pentru educație-cercetare științifică	- învățământ preșcolar, primar, gimnazial, liceal;	2
- dotări/echipamente pentru sănătate	- spital general sau secție de spital, maternitate, dispensar policlinic, stație de salvare, farmacie, cămin de bătrâni, creșe, etc.	2
- dotări/echipamente pentru cultură	- case de cultură, cinematografe, biblioteci publice, muzee, săli de expoziție, club, etc.	1
- dotări/echipamente pentru comerț, servicii comerciale prestate populației și agenților economici	- magazine universale și specializate, supermarket-uri, piețe groalimentare;	2
- dotări/echipamente pentru turism	- hoteluri de 2 stele de minim 50 de locuri;	2
- dotări/echipamente pentru finanțe-bănci-asigurări	- sucursale sau filiale ale unităților financiar-bancare și de asigurări;	2
- dotări/echipamente pentru sport-agrement	- stadioane, terenuri și săli de sport (competiții de nivel local), grădini publice și alte spații verzi amenajate pentru petrecerea timpului liber	2
- dotări/echipamente pentru protecția mediului	- servicii de protecție a mediului;	2
- dotări/echipamente pentru alimentare cu apă și canalizare	- rețele de alimentare cu apă, sistem colector de canalizare, stație de epurare;	2
- dotări/echipamente pentru culte	- lăcașuri de cult;	2
- dotări/echipamente pentru transport-telecomunicații	- gări, autogări, centrale telefonice automate, fax, poștă, etc.	2
- dotări/echipamente pentru ordine și securitate	- poliție, obiective specifice	2

*Indicativul: 0 – nu îndeplinește criteriul; 1 – îndeplinește parțial criteriul; 2 – îndeplinește în întregime criteriul

Repere urbanistice

Configurația spațială, tipologia și densitatea infrastructurii teritoriale constituie suportul și orientează modul de dezvoltare și valorificare economică teritoriului. Rangul infrastructurii teritoriale și gradul de modernizare a acestuia constituie un factor de orientare, stimulare sau inhibare a Spital, etc.), complementată cu zone de locuit, de alimentație publică, spații verzi, etc. Practic această zonă cuprinde toate cartierele.

Zona de parcuri, odihna și recreere, turism și protecție cuprinde: *Parcul Național Munții Rodnei* - Rezervația științifică Piatra Rea, Rezervația științifică Pietrosul Mare, etc; *Parcul Natural Munții Maramureșului*: Stâncăriile Sâlhoi-Zâmbroslavele, Rezervația faunistică de cocoș de mestecăn Cornul Nedeii-Ciungii Bălăsâni, etc; *Turismul de recreere* - trasee montane; *Turismul pentru practicarea sporturilor de iarnă* - stațiunea turistică Borsa

(Complex Borsa); *Turismul rural-agroturismul* - zona Muntilor Rodnei; *Turismul de aventura* - speoturism, alpinism, mountain-bike, parapanta, etc; *Turismul ecvestru* - parcurgerea calare pe drumuri forestiere si pasune: Poienii Narciselor, Lacului Lala, Varfurile Ineu, Ineut si Rosu, etc; *Turismul cultural-religios* - bisericile din lemn, tezaurul etnografic și folcloric, etc; Ecoturismul - areale protejate, parcuri naturale, rezervații științifice, monumente ale naturii, rezervații naturale, etc; *Turismul balnear* - resursele de ape minerale; mofete, etc.

Zona industrială care este reprezentată de activitățile economice din Borsa: *Agricultura* - creșterea animalelor, pomicultura, silvicultura, piscicultura; *Industria și comerțul* - exploatarea și prelucrarea lemnului, confecții textile, prelucrarea carnilor, panificație, prelucrarea materialelor plastice, construcții, transporturi, alte servicii.

Zona de gospodărie cuprinde echiparea edilitara a orasului, spațiile verzi cu caracter de zonă de protecție, cimitirele, accesele carosabile, pietonale și parcajele.

Cadru natural

Relief si alcatuire geologica

In ceea ce priveste relieful, despre orasul Borsa se poate spune ca acesta este inconjurat de un lant muntos, munti ce creeaza o depresiune, fiind asezati ca adevarate ziduri naturale de cetate. La sud, limita teritoriului Borsei este pe culmile Muntilor Rodnei pe Varful Pietrosul, pe Varful Negoiescu Mare, si pe Varful Repezii. Astfel relieful zonei Borsa este muntos, foarte accidentat, cu pante rezezi si diferente mari de nivel. Inaltimele care se intalnesc in zona tin de trei formatiuni muntoase: Muntii Rodnei, Muntii Maramuresului si Muntii Tibau. Acesti munti inconjoara Depresiunea Maramuresului.

Teritoriul localității include și cursul superior al Bistriței Aurii, precum și versantul drept al V. Țibăului. În cuprinsul ei, pe teritoriul orașului Borșa apar mai multe subunități.

Depresiunea Borșa – este situată pe cursul superior al Vișeuului, la poalele Pietrosului, fiind o depresiune de tipul culoarelor de vale, cu o lățime redusă. Ea desparte munții Rodnei de munții Maramureșului și se întinde între defileul Vișeuului dintre Moisei și Vișeu de Sus, și Poiana Borșei, micul defileu Birțu-Cercănel delimitând la est bazinetul Fântâna. Este constituită din formațiuni ologocen-miocene (argile, marne, gresii), defileul de la Birțu-Cercănel fiind săpat în gresii paleogene.

Bazinetul Baia Borșa este situat pe V. Țâșla, la poalele munților Toroiaga și Piciorul Caprei, fiind modelat în roci sedimentare paleogene (marne și gresii), străpunse de intruziuni de andezite de Arșița, cele mai noi roci magmatice ale masivului Toroiaga-Țiganul. Bazinetul Baia Borșa se leagă printr-un culoar depresionar în lungul V. Țâșla, de depresiunea Borșa.

Culoarul depresionar al V. Bistrița Aurie – Cursul superior al V. Bistrița Aurie, este urmat de un culoar depresionar pe teritoriul orașului Borșa, ce se dezvoltă între confluența cu V. Putredu și cea cu V. Șesuri. Ca și depresiunea Borșa, și acest culoar desparte munții Rodnei de munții Maramureșului. Este format atât pe roci metamorfice (partea vestică), dar mai ales pe roci sedimentare paleogene (gresiile și conglomeratele de Prislop).

Bistrița Aurie și afluenții săi au format mai multe terase:

Terasa de luncă (T0) – are înălțimea de 1-2 m și este continuă pe V. Bistriței aval de confluența cu V. Putredul. Apare și pe V. Șesuri la confluența cu V. Moștina, pe V. Țibăului aval de confluența cu Izv. Ursului.

Terasa 1 (T1) – are înălțimea de 2-3 m, fiind dezvoltată pe Bistrița Aurie la Șesuri și pe V. Țibăului la Prestânci.

Terasa 2 (T2) – are înălțimea de 10-17 m și apare pe Bistrița Aurie la confluența cu V. dezvoltării spațiale.

Din punct de vedere al țesutului urban, orașul este alcătuit dintr-un nucleu central, care concentrează toate funcțiunile importante ale localității și cartierele: Gara Borsa, Centru, Repede, Poiana, Fântâna și Baia Borșa.

Zona centrală a orașului cuprinde majoritatea funcțiunilor de interes public (instituții publice: Primăria, Poliția, Scoli, Liceu și Grădinițe, Bănci, Unități Comerciale, Biblioteca, Biserici, Tomnatecu Mare.

Piemontul Borșei mărginește la sud depresiunea Borșa, urcând până la altitudinea de 900-1000 m. Este constituit din culmi deluroase, trepte de eroziune, acumulări restrânse de

pietrișuri, cu un relief destul de monoton, grefat în exclusivitate pe formațiuni sedimentare oligo-miocene.

Glacisul Vișeuului delimitează spre nord depresiunea Borșa. Este constituit din roci sedimentare oligo-miocene, străpunse în mai multe locuri de intruziuni andezitice și dioritice, care formează vârfuri conice caracteristice: Piatra Arșiței (1224 m) la Baia Borșa, Fruntea lui Birțu (1139 m) între V. Birțu și V. Cercănel, Corha Dulii (1094 m) între V. Poienii și V. Birțu, vf. Custurilor între Vișeu și V. Rea, Fața Strâmătorii (1102 m) între V. Cercănel și V. Furului.

Unitățile montane sunt reprezentate de munții Rodnei și munții Maramureșului

Munții Rodnei. Sunt prezenți pe teritoriul orașului cu versantul lor nordic, cel mai spectaculos, incluzând și cel mai înalt vârf al masivului și al Carpaților Orientali, în același timp cel mai înalt vârf carpatic între munții Tatra și Bucegi: vârful Pietrosul (2303 m - denumit muntele Pietros de localnici în sec. XIX și Pietrosul Mare sau Pietrosul Rodnei de către geografi, pentru a-l individualiza de lista lungă a vârfurilor cu același nume din Carpații Românești.

Dacă Pietrosul se impune prin masivitate, vârful Puzdrele (2189 m) este însă « emblema » alpină a masivului prin silueta sa aerian-gotică. Privit dinspre pasul Prislop (1416 m) amintește tulburător de mult de « acoperișul » României, vârfurile Viștea (2527 m) și Moldoveanu (2544 m) din munții Făgăraș.

Sunt constituiți din șisturi cristaline (micașturi, paragnaise, cuarțite, etc), grupate în mai multe serii cu poziție anormală, cu intercalații de calcare metamorfice (Piatra Rea, Turnu Roșu, Știol, Muntele Cailor).

Limita nordică a masivului este trasată de un important accident tectonic –falia Dragoș Vodă, cu extindere regională (de la Cârlibaba prin Borșa-Botiza-Baia Mare, până la Carei.

Relieful munților Rodnei este pregnant glaciatic în zona înaltă, cu căldări glaciare remarcabile (Zănoaga lezerului, Zănoaga Mare și Zănoaga Mică în Pietrosul, Buhăiescu (sub vf. Buhăiescu Mare), Negoiescu Mare și Negoiescu Mic, Izv. Păltinișului și Izv. Rău (sub vf. Galați), Izv. Cailor, Izv. Bistricioarei (sub vf. Gărgălău). Profilul morfologic al principalelor văi (Repedea, Pietroasa, Cimpoiasa, Negoiescu) au rupturi de pantă caracteristice, sculptate de ghețarii de vale, cu morene. Lacurile glaciare (lezeru Pietrosului, lezerule Buhăiescu, lezerule Negoiescu, tăul Știol, punctează principalele circuri alpine.

Se acceptă prezența a 3 etape glaciare succesive, la fel ca în Tatra Înaltă.

Relieful carstic este extins în Piatra Rea – Muntele Cailor, șaua știol-izv. Bistricioarei, unde se cunosc doline, lapiezuri, ponoare și izbucuri (cel mai impozant izbuc carstic este izvorul din aval de cariera de marmură, captat pentru alimentarea cu apă, ale cărui ape provin parțial din bazinul Bistricioarei și care au dat numele cartierului Fântâna). Sunt prezente peșteri și avene, care sunt inventariate într-un capitol distinct.

Munții Maramureșului delimitează la nord depresiunea Borșei. Pe teritoriul orașului Borșa se situează parțial mai multe subunități ale acestui masiv:

Culmea Prislop – Ciungii Bălăsinei – delimitează bazinele hidrografice ale Vișeuului, Țibăului, Țâșlei și Ceremușului Alb. În lungul acestei culmi se situează vârfurile Cornu Nedeii (1778 m) și Ciungii Bălăsinei (1827 m). Este constituită în special din formațiuni metamorfice, pe alocuri și sedimentare (gresii și calcare paleogene). În zona Strungi-Fântâna Stanchii apare un relief carstic reprezentativ (ponoare, doline, izvoare carstice: chiar Fântâna Stanchii este un izbuc carstic). Tarnița Bălăsinei (1471 m) taie destul de adânc această culme.

Culmea Toroiaga – Jupania delimitează bazinul Țâșlei de cel al Vaserului. Depășește 1800 m în vârfurile Toroiaga (1930 m), Piciorul Caprei (1804 m), Jupania (1853 m), Ciungii Bălăsinei (1827). Este constituită dintrun mozaic petrografic: diorite și andezite în partea vestică, roci sedimentare în zona centrală (Lucăciosa-Gâliu) și roci metamorfice în partea estică (Jupania). Șaua Gâliu (1406 m) taie destul de accentuat această culme.

Culmea Măgura – Cearcănul – Cornu Nedeii desparte V. Vișeuului de V. Vișeuului. Depășește 1800 m doar în vf. Cearcănul (1846 m), alte vârfuri importante fiind Măgura (1601 m), Podul Cearcănului (1533 m) și vf. Hăjmarul (1771 m).

Munții Zimbroslavei (denumiți și Zimbrosaviile) sunt un masiv situat în versantul stâng al V. Țibăului, constituit predominant din roci sedimentare, subordonat fiind întâlnite și roci

metamorfice. Calcarele eocene imprimă individualitatea masivului prin abrupturile stâncoase din

Zimbroslava, Sâlhoi, Prestânci, Geamănu. Cel mai înalt vârf este Zimbroslava (1602 m), alt vârf important fiind Sâlhoiul Mare (1563 m). Prezența extinsă a calcarelor eocene determină existența unui relief endocarstic important (peșteri și avene în Geamănu, Sâlhoi și pâraul Bănăriei), fiind prezent și relieful exocarstic (doline pe platoul Geamănu, izburile de pe V. Moștina).

Munceii Novățului – despart V. Vișeuului de V. Novățului, cea mai mare parte a lor fiind situată pe teritoriul Vișeuului de Sus și al Moiseiului. Pe teritoriul Borșei este prezentă doar extremitatea sa estică, mai importante fiind vf. Betigi (1289 m), dl. Obcina (1287 m), vârful Între Măguri (1222 m). Este constituit din roci sedimentare, în zona Arșița-V. Florilor (Baia Borșa) fiind prezente și intruziuni andezitice.

Resursele naturale

Bogatiile naturale ale zonei sunt zacaminte de minereuri cuprifere-aurifere, complexe, eruptiv-filioniana, hidrotermal sedimentare și metamorfozate, zacaminte de roci ornamentale și de construcții precum și importante zacaminte de ape minerale cu compoziții chimice foarte diferite: carbogazoase, bicarbonate, calcice, magneziene, clorurosodice etc.

Fenomenele carstice întâlnite în Munții Rodnei sunt peșteri, goluri carstice în zona Piatra Rea și crevase falii. Pestera Izvorul Tausoarelor lui Maglei, jgheabul lui Zalion, de sub Paltin, de la Izvorul Albastru al Izei, Poiana Zanelor, de la Piatra Busuiocului, baia lui Schneider.

Fenomene carstice întâlnite în Munții Maramuresului – peșteri, Fantana Stanchii, Valea Zambroslava, Valea Sâlhoi, Piatra Arsa; goluri agitate în peretii abrupti pe valea Vaserului de natura tectonica, speleotemele.

V. Descrierea tuturor efectelor semnificative posibile asupra mediului ale proiectului, în limita informațiilor disponibile:

Printre acțiunile de protejare a mediului înconjurător în zona Borșa, remarcăm delimitarea și stabilirea unui regim de protecție pentru această regiune datorită unicității, autenticității și specificul valorilor naturale aflate aici.

Pe teritoriul orașului Borșa, ariile naturale protejate au o extindere remarcabilă, atingând 37.221 ha, din totalul de ha al UAT., reprezentând un procent de 75,3 %.

1. Parcul Național Munții Rodnei- denumit în continuare PNMR, este o arie naturală protejată declarată prin Ordinul ministrului apelor, pădurilor și mediului înconjurător nr. 7/1990 și confirmată prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III a- zone protejate - cu statutul de parc național, pentru conservarea biodiversității și a peisajului, protecția speciilor rare și valoroase, pentru promovarea și încurajarea turismului, conștientizarea și educarea publicului în spiritul ocrotirii naturii și a valorilor sale, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2016.

Parcul Național Munții Rodnei face parte din categoria parcurilor naționale, care au ca scop „protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de altă natură, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice”.

Parcul Național Munții Rodnei corespunde categoriei a II-a IUCN "Parc național: arie protejată administrată în special pentru protecția ecosistemelor și pentru recreere".

Managementul parcurilor naționale asigură menținerea cadrului fizico-geografic în stare naturală, protecția ecosistemelor conservarea resurselor genetice și a diversității biologice în condiții de stabilitate ecologică, prevenirea și excluderea oricărei forme de exploatare a resurselor naturale și a folosințelor terenurilor, incompatibilă scopului atribuit.

În perimetrul parcurilor naționale sunt admise doar activități tradiționale practicate numai de comunitățile din zona parcului național, activități tradiționale care sunt reglementate prin

Planul de management.

Managementul Parcului Național Munții Rodnei, al ROSCI0125 Munții Rodnei, al ROSPA0085 Munții Rodnei și al celorlate categorii de arii naturale protejate de interes național incluse, urmărește și menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale durabile ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale.

Pentru asigurarea protecției și conservării unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale și în limitele potențialului biologic natural de regenerare a acestor resurse, această arie protejată prezintă zone cu regim diferențiat de protecție ecologică, de conservare și de valorificare a resurselor.

De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism încurajând activitățile științifice și educaționale

Ariile naturale protejate care se suprapun cu Parcul Național Munții Rodnei conform Ordonanței de urgență a guvernului nr. 49/2016 pentru modificarea Legii nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului – Secțiunea a III-a – Zone protejate, în prezent, PNMR include următoarele arii naturale protejate:

1. RONPA0226 - Poiana cu narcise de pe masivul Saca, Județul Bistrița-Năsăud, UAT Rodna;
2. RONPA0236 - Peștera din Valea Cobășelului, Județul Bistrița-Năsăud, UAT Șanț;
3. RONPA0240 - Izvoarele Mihăiesei, Județul Bistrița-Năsăud, UAT Maieru;
4. RONPA0242 - Ineu Lala, Județul Bistrița-Năsăud, UAT Șanț;
5. RONPA0579 - Izvorul Bătrâna, Județul Maramureș, UAT Săcel;
6. RONPA0580 - Pietrosul Mare, Județul Maramureș, UAT Borșa, Moisei;
7. RONPA0599 - Peștera și izbulul Izvorul Albastru al Izei, Județul Maramureș, UAT Săcel;
8. RONPA0606 - Piatra Rea, Județul Maramureș, UAT Borșa.
9. ROSCI0125 Munții Rodnei;

Județul Bistrița-Năsăud, UAT Șanț: Maieru, Parva, Rebrîșoara, Rodna, Romuli, Sângeorz-Băi, Telciu; Județul Maramureș, UAT Borșa: Moisei, Săcel.

10. ROSPA0085 Munții Rodnei; Județul Bistrița-Năsăud, UAT: Șanț, Maieru, Parva, Rebrîșoara, Rodna, Romuli, Sângeorz-Băi, Telciu; Județul Maramureș, UAT Borșa: Moisei, Săcel;

Județul Suceava, UAT: Coșna.

11. ROMAB0002 Pietrosul Rodnei. Județul Bistrița-Năsăud, UAT: Șanț, Maieru, Parva, Rebrîșoara, Rodna, Romuli, Sângeorz-Băi, Telciu; Județul Maramureș, UAT: Borșa, Moisei, Săcel.

Preocupările privind protejarea naturii, a florei și faunei sălbatice au existat încă din perioada interbelică, și au culminat în anul 1932, când 183 hectare de gol alpin din zona Pietrosu Mare - județul Maramureș - au fost declarate rezervație naturală, rămasă în istorie ca prima rezervație de acest fel din România. Datorită importanței și frumuseții particulare a cununei de pădure din jurul acesteia, în anul 1962 rezervația s-a extins la 2700 ha, iar în anul 1977 aceasta a ajuns la 3300 ha. Momentul de referință în evoluția acestei arii protejate o constituie atribuirea statutului cel mai important, respectiv declararea acestei suprafețe de 3300 ha ca Rezervație a Biosferei la Paris, în anul 1979, de către Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură – Programul Omul și Biosfera - MAB-UNESCO.

Această recunoaștere internațională, precum și preocupările continue ale specialiștilor români -silvicultori, biologi, botaniști, entomologi, geografi, pedologi, ornitologi, au consolidat nucleul viitorului Parc Național Munții Rodnei. Acest statut este menționat și în legislația românească. Ulterior, conform prevederilor Legii nr. 5/2000 și Hotărârii Guvernului nr. 230/2003 Parcul Național

Munții Rodnei este recunoscut ca Rezervație a Biosferei în anul 1980 de către Comitetul MAB UNESCO Paris. Parcul Național Munții Rodnei se suprapune integral peste situl de importanță comunitară ROSCI0125 Munții Rodnei și peste aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0085 Munții Rodnei.

Parcul Național Munții Rodnei este cel mai mare parc național din Carpații Orientali, situat în partea nordică a lanțului Carpatic, suprapunându-se peste cea mai mare parte a ariei Munților Rodnei. Din punct de vedere geografic se întinde între 47°25'54" - 47°37'28" latitudine nordică și 24°31'30" - 25°01'30" longitudine estică.

Conform Legii nr. 5/2000 suprafața Parcului Național Munții Rodnei este de 46.399 ha. În Sistemul de Informare Geografic – GIS, suprafața actuală a Parcului Național Munții Rodnei este de 47.202 ha. Se întinde pe raza județelor Bistrița-Năsăud cu o suprafață de 37.504 ha și Maramureș cu o suprafață de 9.698 ha.

Situl de importanță comunitară ROSCI0125 Munții Rodnei se suprapune peste Parcul Național Munții Rodnei, iar în partea estică depășește limitele, cuprinzând și Căldarea Gagi. Conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2016, în GIS suprafața actuală a ROSCI0125 Munții Rodnei este de 47.939 ha. Se întinde pe raza județelor Bistrița-Năsăud cu suprafața de 38.241 ha și Maramureș cu suprafața de 9.698 ha.

Aria de protecție avifaunistică ROSPA0085 Munții Rodnei se suprapune peste Parcul Național Munții Rodnei, iar în partea estică depășește limitele, cuprinzând și o parte din Munții Suhardului. Conform Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 49/2016, în GIS suprafața actuală a ROSPA0085 Munții Rodnei este de 54.819 ha. Se întinde pe raza județelor Bistrița - Năsăud cu suprafața de 44.823 ha, Maramureș cu suprafața de 9.698 ha și Suceava cu suprafața de 298 ha.

În zonele de protecție strictă se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație ecologică, activități de ecoturism. În această categorie sunt incluse: Rezervațiile: Pietrosul Mare – 3084 ha; Piatra Rea - 201 ha; Ineu - Lala - 960 ha și Corongiș - 401 ha. Acestea însumează suprafața de 4646 ha.

Zona de protecție integrală, cuprinde cele mai valoroase bunuri ale patrimoniului natural din interiorul ariilor naturale protejate și sunt reprezentate de zona de protecție integrală, desemnată prin Ordinul de ministru nr. 552/2003. Prin Planul de management zona de protecție integrală a Parcului Național Munții Rodnei are suprafața totală 25999,77 ha. Aceasta cuprinde zona de protecție integrală desemnată prin Ordinul de ministru nr. 552/2003 cu suprafața de 19967,7 ha, creasta principală și pășunile limitrofe cu suprafața de 6032,07 ha.

Zona de conservare durabilă face trecerea între zonele cu protecție integrală și cele de dezvoltare durabilă, sau limitele externe ale parcului. Suprafața acesteia este de 13911,13 ha.

Zona de dezvoltare durabilă a activităților umane este zona în care se permit activități de investiții/dezvoltare, cu prioritate cele de interes turistic, dar cu respectarea principiului de utilizare durabilă a resurselor naturale și de prevenire a oricăror efecte negative semnificative asupra biodiversității. Zona de dezvoltare durabilă cuprinzând intravilanul din localitatea Borșa, jud. MM, strada Fântâna- 5,03 ha și suprafețele ocupate de pepinieră - 40A, 40C și 40M, UP V Prislop, Ocolul Silvic Alpina Borșa – 3,95 ha, totalizând 8,98 ha.

În zonele de intravilan din zona de dezvoltare durabilă, se vor respecta unele reguli cu privire la materialele de construcție folosite, aspectul exterior al clădirilor, împrejurimi, înălțimea maximă a clădirilor. Pentru speciile de interes comunitar prezente în ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei, din afara PNMR se aplică aceleași măsuri de conservare ca pentru speciile de interes comunitar prezente în PNMR, ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei. Pentru conservarea habitatelor forestiere de interes comunitar în zona situată în afara PNMR, dar inclusă în ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei se aplică măsurile de conservare. Munții Rodnei, prin masivitatea lor constituie un nod hidrografic, drenajul realizându-se spre patru colectori principali: Bistrița Aurie, Someșul Mare, Vișeu și Iza. Rețeaua de râuri este organizată în mai multe sectoare hidrografice. Sistemul Vișeuului, ce drenează versantul nordic al Munților Rodnei, are numeroși afluenți ale căror izvoare se află în diverse circuri glaciare: Fântâna - izvoare în circuitul glaciar Izvorul Cailor, Piatra Rea și Păltiniș, Negoiescu - izvoare în circurile Negoiescu Mare și Negoiescu Mic, Repedea – izvoare în căldările Buhăiescu și Izvorul Mare, Pietroasa - obârșia în căldarea Iezer și Zănoaga Mare, Izvor - din căldarea Zănoaga Mică, Hotarului și Izvorul Dragoș - izvoare în Căldările Livezi, Gropi și Râpi.

Flora micologică este deosebit de interesantă. După numărul endemitelor - elemente dacice, masivul Rodnei este al doilea după Munții Bucegi. Cercetările micologice descriu 213 specii și un taxon nou pentru știință: *Stresseria rhododendri*.

Datorită diversității ecosistemelor, fauna este bine reprezentată, din datele colectate până în prezent există un inventar de circa 2000 specii, multe grupe de nevertebrate fiind încă necercetate în parc. Siturile Natura 2000 ROSCI0125 și ROSPA0085 Munții Rodnei au fost declarate pe baza prezenței unui set de specii de interes comunitar și de habitate

Turismul practicat în parc și în zona limitrofă parcului are o puternică sezonabilitate. În timpul iernii, zonele limitrofe parcului, respectiv Borșa și Valea Blaznei sunt intens vizitate de turiști, fiind stațiuni renumite pentru practicarea schiului alpin. În timpul verii grupuri mari de turiști vizitează Pasul Prislop, Tăul Știol, Cascada Cailor, Lacul Iezer, Vârful Ineu, Lacul Lala. S-a realizat o bază de date privind inventarul capitalului natural al PNMR și siturile Natura 2000 Munții Rodnei, care cuprinde aproximativ 3.100 specii, dintre care 1.123 specii de floră, iar restul de faună. În Parcul Național Munții Rodnei se practică mai multe tipuri de turism, datorită evantaiului de comori peisagistice existente în perimetrul său. Obiective peisagistice: Vârful Pietrosul Mare, Poiana cu narcise de pe Masivul Saca, Izbulul Izvorul Albastru al Izei, vârful Ineu, Valea Cormaia, Cascada Cailor, Valea Anieșului, Tăul Muced, Zăvoaiele Borcutului, Lacurile Lala, Iezer, Buhăiescu, Știol.

2. Parcul Natural Munții Maramureșului - are o suprafață totală de 144.850 ha, fiind cel mai mare parc natural din România. A fost instituit prin HG 2151/2004. Pe teritoriul orașului Borșa se situează 27.499 ha, 55 % din suprafața totală a UAT. Limita estică urcă pe pârâul Șesuri până în Pasul Măgura, coboară pe valea Bănăriei până în Sâlhoi (canton silvic), incluzând rezervația Stâncăriile Sâlhoi și micro-rezervația botanică de *Cochlearia pyrenaica* var. *borzaeana*, urcă în vârful Sâlhoi (borna silvică 107), trece prin bornele silvice 102, 149 și coboară la borna silvică 196 din Izvorul Ursului, de unde urcă pe drumul forestier până la borna silvică 237. De aici urcă pe muchie în Culmea Sărata la borna silvică 236.

Limita sudică este dată de partea de la nord de Valea Viseului, de la Valea Hotarului până în Pasul Prislop (1416 m), de aici pe D.N. 18 până la Șesuri, borna silvică 162 (Unitatea de Producție VII Izvoarele Bistriței). Limita nordică trece pe culmea Toroiaga-Lucăceasa-Prislopul cataramei-Jupania-Ciungii Bălăsinei.

Parcul natural este de categoria V IUCN și are ca scop menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. Parcul natural oferă publicului posibilități de recreiere și turism încurajând activitățile științifice și educațională.

Legea 5/2000 menționează existența a **4 rezervații naturale** în munții Maramureșului, dintre care 2 pe teritoriul orașului Borșa, respectiv:

- Stancariile Salhoi Zambroslavele - este situat în localitatea Borșa, are suprafață de 1 ha.
- Cornul Nedeei-Ciungii Bălăsânii - este situată în localitatea Borșa și are suprafața de 800 ha

- **Stâncăriile Sâlhoi-Zâmbroslavele** - monument al naturii categoria III IUCN, are statutul de rezervație, geologică și botanică, mixtă. Este situat în localitatea Borșa, în versantul drept al V. Măgurița (afluent drept al V. Sâlhoi) caracterizată prin bolovănișuri de calcare eocene provenite din stâncile din amonte cu o suprafață de 1 ha. Ea a fost creată pentru ocrotirea plantei *Cochlearia pyrenaica*, relict glaciatic și specie foarte rară pentru țara noastră, legată de existența condițiilor de mlaștină eutrofă. De un interes științific deosebit se bucură și stâncăriile calcareoase din acest perimetru.

- **Rezervația faunistică de cocoș de mesteacăn Cornul Nedeei-Ciungii Bălăsânii** - rezervație naturală categoria IV IUCN, înființată în anul 1971 pe o suprafață de 800 ha. Rezervația este situată în localitatea Borșa și se află în administrația Parcului Natural Munții Maramureșului.

Culmea montană a rezervației este reprezentată printr-un substrat geologic variat (roci cristaline, sedimentare și eruptive), cu sectoare cu exocarst - ponoare, izvoare carstice -

zona Fântâna Stanchii, abrupturi calcaroase (Cearcănul, Stâna Sasului, Podul Cearcănului), căldări glaciare (versantul nordic al Vf. Jupania).

Rețeaua hidrografică este tributară celor trei bazine hidrografice Tisa, Someș, Prut și o formează apele curgătoare Țâșla, Bălăsâna, Șesuri, Vâlcănescu, Hașmar. Vegetația rezervației este constituită 60% din pășuni de munte și 40% păduri de conifere și jnepenișuri (Jupania, cel mai extins din Carpați, Cornul Nedeii și Cearcănul Mestecăniș).

Are ca scop protejerea populațiilor de cocoș de mesteacăn (*Lyrurus tetrix*) și a mediului său favorit, jnepenișul. Ea cuprinde - între Varful Ciungii Balasini (1803 m) în nord și Varful Barjabei (1558 m) în sud - golurile de munte, jnepenișurile și o fasie din zona limitrofa a pădurii de molid. Din cele zece puncte populate cu cocosi de mesteacăn, cunoscute în țara noastră, patru se află în Munții Rodnei și patru în Munții Maramuresului. Aceasta rezervație pare a constitui biotopul optim pentru **cocosul de mesteacăn** (populația cea mai numeroasă se află aici).

Acțiunea de protecție se extinde și asupra vegetației, a jnepenișului în special. Rezultatul acțiunii de defrisare masivă a jneapanului a fost - în afară de scăderea efectivului a cocosilor de mesteacăn - eroziunea torentială și înălțurarea solului pe versantul nordic al culmii Cornu Nedeii-Cearcanu. Rezervația Salhoi-Zambroslaviile.

Plante ocrotite - sunt (*Taxus baccata*), zădă (Larix decidua), smardar (*Rhododendron kotshyi*), zămbru (*Pinus cembra*), floarea de colț (*Leontopodium alpinum*), angelica (*Angelica archangelica*), narcisa (*Narcissus stellaris*), bulbuci de munte (*Trollius europaeus*), crucea voinicului (*Hepatica transsilvanica*), ghintura galbenă (*Gentiana lutea*), laleaua peștrită (*Fritillaria meleagris*) etc.

Animale ocrotite - capra neagră (*Rupicapra rupicapra*), marmota (*Marmota marmota*), ursul carpatin (*Ursus arctos*), râsul (*Lynx lynx*), acvila de stâncă (*Aquila chrysaetos*), acvila mică (*Hieratus penatus*), ciuful pitic (*Otus scops*), buha (*Bubo bubo*), cucuveaua (*Athene noctua*), barza albă (*Ciconia ciconia*), stărcul cenușiu (*Ardea cinerea*), corbul (*Corvus corax*), cocosul de munte (*Tetrao urogallus*), *cocosul de mesteacăn* (*Lyrurus tetrix*).

VI. Descrierea aspectelor de mediu susceptibile a fi afectate în mod semnificativ de proiect:

Prin SIDU propus nu se generează proiecte de investiții cu impact sever asupra mediului.

Factorii de mediu

Calitatea aerului

Aerul reprezintă factorul de mediu natural cu cele mai evidente și mai importante implicații asupra sănătății omului. Consecințele aerului poluat asupra condițiilor de viață sunt multiple, de cele mai multe ori cu impact pe termen lung asupra sănătății populației.

Dintre acestea enumerăm o parte din cele care vizează activitățile cotidiene: atmosfera poluată creează disconfort prin imposibilitatea deschiderii ferestrelor și aerisirii încăperilor, a uscării rufelor în curte sau balcon, servirii mesei în curte, plimbărilor în aer liber, a jocului copiilor etc.

Supravegherea calitatii aerului în ansamblu, în județul Maramures, se realizează sistematic prin măsurări automate și indicative, efectuându-se determinări ale concentrațiilor poluanților în aer și ale parametrilor meteo. În rețeaua județeană (care nu include zona Baia Mare) se efectuează analize ale calitatii precipitațiilor și pulberilor sedimentabile în 6 puncte.

Calitatea apelor

În cadrul rețelei hidrografice din arealul administrativ de interes, locul cel mai important este ocupat de râul Viseu. Afluenții acestuia în ordine cadastrală sunt: Fântănelor, Negoiescu, Repedea, Pietroasa, Hotarelor, la care se mai adaugă Cercanelul și Cîsla.

Evoluția cantitativă și calitativă a apelor

Resursa de apa de suprafata in zona orasului Borsa are un stoc mediu anual, pe raul Viseu in sectiunea statiei hidrometice Poiana Borsa de 117,18 milioane mc/an.

Gestionarea integrata a resurselor de apa se realizeaza prin activitatile cuprinse in „Programul unitar de activitati de gospodarie a apelor” : monitoring, reglementare, indrumare si control, inspectie, precum si prin alte activitati specifice consacrate metodologic.

Evolutia starii ecologice a corpului de apa “Viseu – Izvoare - cf. Vaser si afluentii” , reflecta impactul apelor uzate deversate ca urmare a activitatilor desfasurate in orasul Borsa/Baia Borsa, oglindita in sectiunea din aval de oras (sectiunea Moisei) ce determina starea intregului corp de apa. Din punct de vedere al starii chimice, corpul de apa se incadreaza in stare buna. Obiectivele social-economice din zona genereaza un impact semnificativ asupra calitatii corpului de ap, impact cu caracter permanent, direct si/sau difuz, sunt constituite, in principal, de infrastructura miniera din zona Baia Borsa, prin aflentii raului Cisla si de evacuarile de ape uzate provenite din sistemul hidroedilitar al localitatii Borsa.

Starea ecologica a corpului de apa Cisla: Cisla si aflentii este determinata de elementele biologice care sunt puternic influentate de fondul natural specific zonei miniere (Baia Borsa). Acest specific este reflectat si de starea chimica a corpului de apa, fiind incadrat in starea proasta, determinate fiind valorile analizate/masurate la indicatorii cadmiu si plumb. Impactul semnificativ asupra corpului de apa este realizat de obiectivele de infrastructura miniera din zona Baia Borsa.

Calitatea solului

Probele de sol sunt prelevate într-o retea proprie, în care dispunerea în teren a punctelor de prelevare a probelor este realizata astfel încât si permita obtinerea de informatii asupra calitatii solului pe o suprafata cât mai întinsa din teritoriul judetului.

Rezultatele obtinute anterior releva concentratii semnificativ mai ridicate ale unor metale grele în sol în zonele aflate, în timp, sub impactul direct al surselor de poluare, comparativ cu alte zone monitorizate

VII. Prevederi pentru monitorizarea mediului

Institutiile judetene de profil vor asigura monitorizarea calitatii aerului,apelor si solului periodic

VIII. Legătura cu alte acte normative și/sau planuri/programe/strategii/documente de planificare:

Planificarea strategică este un proces în mai multe etape, prin care comunitatea poate să-și creeze imaginea viitorului pornind de la condițiile prezente și își trasează căi de realizare a aceluvi viitor. Strategia de dezvoltare locală trebuie fundamentată pe o analiză relevantă a situației socio-economice și demografice existente. Această analiză a resurselor de care dispune comunitatea relevă punctele tari și punctele slabe ale comunității și mediului ei, oportunitățile de dezvoltare și posibilele riscuri ce trebuie evitate.

Elementele *strategiei de dezvoltare locală* se fundamentează ținând cont de orientările strategice privind politica de coeziune la nivel european și național, de prioritățile determinate de Strategia Europa 2030, de prioritățile stabilite în Cadrul Strategic Comunitar pentru perioada 2021 – 2030, precum și de planificarea strategică națională și regională.De asemenea se respecta prevederile legislatiei europene si nationale referitoare la protectia mediului

IX. Proiectele care intră sub incidența prevederilor privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice:

1. Parcul Național Munții Rodnei - denumit în continuare PNMR, este o arie naturală protejată declarată prin Ordinul ministrului apelor, pădurilor și mediului înconjurător nr. 7/1990 și confirmată prin Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național - Secțiunea a III a- zone protejate - cu statutul de parc național, pentru conservarea biodiversității și a peisajului, protecția speciilor rare și valoroase, pentru promovarea și încurajarea turismului, conștientizarea și educarea publicului în spiritul ocrotirii naturii și a valorilor sale, modificată prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 49/2016. Parcul Național Munții Rodnei face parte din categoria parcurilor naționale, care au ca scop „protecția și conservarea unor eșantioane reprezentative pentru spațiul biogeografic național, cuprinzând elemente naturale cu valoare deosebită sub aspect fizico-geografic, floristic, faunistic, hidrologic, geologic, paleontologic, speologic, pedologic sau de altă natură, oferind posibilitatea vizitării în scopuri științifice, educative, recreative și turistice”.

Managementul Parcului Național Munții Rodnei, al ROSCI0125 Munții Rodnei, al ROSPA0085 Munții Rodnei și al celorlate categorii de arii naturale protejate de interes național incluse, urmărește și menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale durabile ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale.

Pentru asigurarea protecției și conservării unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice, precum și pentru valorificarea resurselor naturale disponibile, potrivit cerințelor de consum ale populațiilor locale și în limitele potențialului biologic natural de regenerare a acestor resurse, această arie protejată prezintă zone cu regim diferențiat de protecție ecologică, de conservare și de valorificare a resurselor.

În zonele de protecție strictă se interzice desfășurarea oricăror activități umane, cu excepția activităților de cercetare, educație ecologică, activități de ecoturism. În această categorie sunt incluse Rezervațiile: Pietrosul Mare – 3084 ha; Piatra Rea -201 ha; Ineu - Lala - 960 ha și Corongiș -401 ha. Acestea însumează suprafața de 4646 ha.

Zona de protecție integrală, cuprinde cele mai valoroase bunuri ale patrimoniului natural din interiorul ariilor naturale protejate și sunt reprezentate de zona de protecție integrală, desemnată prin Ordinul de ministru nr. 552/2003. Prin Planul de management zona de protecție integrală a Parcului Național Munții Rodnei are suprafața totală 25999,77 ha. Aceasta cuprinde zona de protecție integrală desemnată prin Ordinul de ministru nr. 552/2003 cu suprafața de 19967,7 ha, creasta principală și pășunile limitrofe cu suprafața de 6032,07 ha.

Zona de conservare durabilă face trecerea între zonele cu protecție integrală și cele de dezvoltare durabilă, sau limitele externe ale parcului. Suprafața acesteia este de 13911,13 ha.

Zona de dezvoltare durabilă a activităților umane este zona în care se permit activități de investiții/dezvoltare, cu prioritate cele de interes turistic, dar cu respectarea principiului de utilizare

durabilă a resurselor naturale și de prevenire a oricăror efecte negative semnificative asupra biodiversității. Zona de dezvoltare durabilă cuprinzând intravilanul din localitatea Borșa, jud. MM, strada Fântâna- 5,03 ha și suprafețele ocupate de pepinieră - 40A, 40C și 40M, UP V Prislop, Ocolul Silvic Alpina Borșa – 3,95 ha, totalizând 8,98 ha.

În zonele de intravilan din zona de dezvoltare durabilă, se vor respecta unele reguli cu privire la materialele de construcție folosite, aspectul exterior al clădirilor, împrejurimi, înălțimea maximă a clădirilor. Pentru speciile de interes comunitar prezente în ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei, din afara PNMR se aplică aceleași măsuri de conservare ca pentru speciile de interes comunitar prezente în PNMR, ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei. Pentru conservarea habitatelor forestiere de interes comunitar în zona situată în afara PNMR, dar inclusă în ROSCI0125 Munții Rodnei și ROSPA0085 Munții Rodnei se aplică măsurile de conservare. Munții

2. Parcul Natural Munții Maramureșului - are o suprafață totală de 144.850 ha, fiind cel mai mare parc natural din România. A fost instituit prin HG 2151/2004. Pe teritoriul orașului Borșa se situează 27.499 ha, 55 % din suprafața totală a UAT. Limita estică urcă pe pârâul Șesuri până în Pasul Măgura, coboară pe valea Bănăriei până în Sâlhoi (canton silvic), incluzând rezervația Stâncăriile Sâlhoi și micro-rezervația botanică de *Cochlearia pyrenaica* var. borzaeana, urcă în vârful Sâlhoi (borna silvică 107), trece prin bornele silvice 102, 149 și coboară la borna silvică 196 din Izvorul Ursului, de unde urcă pe drumul forestier până la borna silvică 237. De aici urcă pe muchie în Culmea Sărata la borna silvică 236.

Limita sudică este dată de partea de la nord de Valea Viseului, de la Valea Hotarului până în Pasul Prislop (1416 m), de aici pe D.N. 18 până la Șesuri, borna silvică 162 (Unitatea de Producție VII Izvoarele Bistriței). Limita nordică trece pe culmea Toroiaga-Lucăceasa-Prislopul cataramei-Jupania-Ciungii Bălăsinei.

Parcul natural este de categoria V IUCN și are ca scop menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale. Parcul natural oferă publicului posibilități de recreiere și turism încurajând activitățile științifice și educațională.

Legea 5/2000 menționează existența a **4 rezervații naturale** în munții Maramureșului, dintre care 2 pe teritoriul orașului Borșa, respectiv:

- Stancariile Salhoi Zambroslavele - este situat în localitatea Borșa, are suprafață de 1 ha.
- Cornul Nedeii-Ciungii Bălăsânii - este situată în localitatea Borșa și are suprafața de 800 ha

X. Proiectele care se realizează pe ape sau au legătură cu apele, vor ține cont de prevederile din Planurile de management bazinale,actualizate:

Pe raza orașului Borsa cursurile de apă cuprinse în Atlasul Cadastrului Apele din România editia 1992 sunt:

- Viseu – 22 km pe raza orașului Borsa
- Fantana – 5 km
- Cercanel – 5 km
- Negoescu – 6 km
- Repedea – 11 km
- Buhaescu – 5 km
- Paraul Pietros – 7 km
- Tisla (Cisla) – 20 km
- Izvorul cailor – 6 km

Cel mai important rau din aceasta zona este **Raul Viseu** ce izvoraste din Prelucile Cerbului, sub pasul Prislop 409 m, bazinul hidrografic al acestui rau este strajuit în est și sud de Munții Maramureșului și respectiv Munții Rodnei și se varsă în Tisla lângă localitatea Valea Viseului. Acesta drenează un bazin hidrografic cu o suprafață de peste 1600 km.

Afluenții raului Viseu sunt: Fantanelor, Negoiescu, Repedea, Pietroasa, Hotarelor, Izvorul Dragos, Izvorul Negru la care se mai adaugă Cercanelul și Cisla.

Cisla străbate zona miniera Baia Borsa și primește ca afluenți Catarama, Arinies, Colbu, Secu, Vonisorul și Netedu. De-a lungul Cislei și a afluenților săi se găsesc o serie de izvoare minerale în număr de peste 21. Dintre aceste izvoare, izvorul Alexandru a fost valorificat în trecut între anii 1870 -1940, sub forma de băi.

Un puternic afluent al raului Viseu este **raul Repedea** care își are izvoarele în cele trei lacuri glaciare de la poalele Vârfului Buhaiescu Mare.

Lacurile sunt o prezență atractivă a peisajului montan al Borșei. Cele mai multe lacuri se situează în munții Rodnei (denumirea masivului este o prescurtare a numelui de „Alpii

Rodnei” dat de geografii austrieci, care denumeau și munții Făgăraș „Alpii Transilvaniei”, pentru că Alpii erau modelul față de care apreciau masivele montane mai mărunte).

Cascadele cele mai reprezentative sunt: cascada Izvorul Cailor – înaltime cca. 90 m formata în trepte, cu treapta cea mai mare de 16 m, cascada Dracului – formata pe cursul Izvorului Bailor, cascadele de paraul Cormaia.

Cele mai multe lacuri apar în munții Rodnei, în depresiunile căldărilor glaciare, bazate de morene (pietriș transportat de foștii ghețari).

Apele minerale din localitatea Borșa

Studiile apelor minerale din județul Maramureș, efectuate în anii 1977 și 2006 arată că pe teritoriul Borșei se cunoșteau (și au fost cercetate și analizate) 64 de surse de ape minerale. Dintre acestea unele au dispărut între timp, datorită viiturilor (232-Valea Rea și 238-V. Țâșla), unor construcții industriale – iazurile de stocare a sterilului de flotație -236 -V. Colbulu sau prin extinderea construcțiilor (la gura V. Rele), sau prin tractarea lemnului peste izvor (cel de pe afluentul drept al V. Vâlcănescu. Nu toate sursele de ape minerale de pe teritoriul Borșei sunt studiate (izvorul mineral din Bobeica de exemplu). De asemenea nu există date despre forajele executate la Fântăna de alte întreprinderi decât cea abilitată pentru aceasta. Este important de știut că peste 21 % dintre apele minerale din județul Maramureș se dispun în UAT Borșa, acestea fiind o importantă resursă naturală, valorificată de altfel de trei firme. Valorificarea apelor minerale se poate face nu doar prin înbutelierea lor, ci și prin promovarea lor ca atracții turistice, mai ales în zona stațiunii Borșa, sau în apropierea principalelor căi de acces de pe teritoriul Borșei. Cel puțin sursele subliniate ar merita să fie reabilitate tradițional (recaptate în știubeie de lemn, cu acoperiș de șindrilă) și semnalizate corespunzător pe drumurile principale de acces.

Pe teritoriul orasului Borsa apare o linie aproape continua de aproximativ 20 de izvoare, de regula la contactul dintre cristalini și eruptivi. Un alt zacamant important al orasului Borsa este reprezentat de izvoare cu ape minerale carbogazoase, sau continand fier, calciu, magneziu in jurul carora au fost amenajate importante statiuni balneo-climaterice, care sunt recomandate in tratamentul bolilor cronice ale tubului digestiv si in tratamentul bolilor renale, a nevrozelor astenice si a tulburarilor respiratorii.

Gazele terapeutice mofetice sunt o alta sursa de ape minerale importanta pentru Borsa. Acestea se afla in Complexul turistic Borsa, situat la o altitudine de aprox. 800 m si la distanta de aproximativ 3 km din DN 18, într-o zonă linistită. Accesul principal se face pe strada Fantana.

Acestea sunt gaze cu conținut ridicat de CO₂ și reprezintă o resursă naturală balneară deosebită și destul de rară, pentru că în România se utilizează în tratamente balneare doar în câteva stațiuni (Covasna – cea mai renumită, Malnaș). Tratamentul mofetic înseamnă utilizarea unor amenajări constructive cu rol terapeutic, în care se utilizează ca agent fizic CO₂.

Mofetele sunt utilizate în special în bolile cardiovasculare, aceasta pentru că gazul bicarbonat are efecte vasodilatatoare, foarte utile pentru cord și circulația periferică, cu efecte care se păstrează mai mult timp. Băile cu gaz carbonic sunt mai utile pentru cei cu hipertensiune arterială decât cele cu ape minerale, pentru că dispar efectele termice și cele ale presiunii hidrostatice, prezente la băile cu apă minerală.

Cercetările efectuate au arătat că după un singur tratament mofetic de 20-30 minute, tensiunea sistolică scade în medie cu 30 mm Hg, iar tensiunea diastolică cu 25 mm Hg. După o cură de 3-4 săptămâni, tensiunea sistolică scade cu 30-70 mm Hg, iar cea diastolică cu 25 mm Hg. Important este că ameliorările tensiunii persistă până la 6 luni de la terminarea tratamentului.

În afară de efectele benefice cardio-vasculare, tratamentul mofetic este util și în alte afecțiuni: reumatism, inflamații cronice, reglarea activității respiratorii, echilibrarea sistemului nervos central, reactivarea tiroidei hipofuncționale, tulburări metabolice.

În încheiere trebuie subliniat faptul că cercetările efectuate, au arătat că gazul carbonic de la Fântâna-Borșa are un debit considerabil și că acesta are o calitate superioară celui de la Covasna.

Semnătura și ștampila titularului

Primar

Timis Ioan Sorin

.....